

Spis treści

Słowniczek norwesko-polski	9
Wykaz skrótów	11
Wstęp	13
1. Adaptacja dzieci imigrantów: stan wiedzy z przełomu XX i XXI wieku	27
1.1. Era migracji dzieci: skala zjawiska, dylematy terminologiczne	28
1.2. Asymilacja, integracja, transnarodowość: wybrane koncepcje przystosowania społecznego	32
1.3. Adaptacja dzieci imigrantów w świetle wybranych badań światowych	39
1.3.1. Stany Zjednoczone Ameryki	39
1.3.2. Unia Europejska	45
1.3.3. Norwegia	51
1.4. Adaptacja dzieci polskich imigrantów na świecie	55
2. Norweskie państwo opiekuńcze i polityka integracyjna na przełomie XX i XXI wieku	69
2.1. Socjaldemokratyczny model państwa opiekuńczego w kontekście dziecka i rodziny	71
2.1.1. System świadczeń socjalnych	74
2.1.2. System edukacyjny	75
2.1.3. System opieki i ochrony dziecka	81
2.2. Norwegia jako kraj migracyjny	86
2.2.1. Trendy społeczno-demograficzne i migracyjne	87
2.2.2. Społeczność polska	94

2.3. Polityka integracyjna wobec imigrantów: charakterystyka ogólna	99
2.4. Polityka integracyjna wobec dzieci imigrantów.....	107
2.4.1. Integracja a system edukacyjny	107
2.4.2. Integracja a kształcenie uzupełniające: przypadek szkół polskich i społecznych	114
2.4.3. Integracja a system ochrony dziecka.....	120
3. Metodologia badania: odkrywanie uwarunkowań adaptacji.....	133
3.1. Cele badania.....	133
3.2. Podejście metodologiczne.....	134
3.2.1. Metodologia teorii ugruntowanej w wersji konstruktywistycznej	134
3.2.2. Od „bagażu” do „adaptacyjnego eksperta”	135
3.3. Dobór próby i charakterystyka uczestników	137
3.4. Metody, techniki i narzędzia badawcze.....	141
3.4.1. Obserwacja etnograficzna społeczności polskiej w Norwegii.....	142
3.4.2. Wywiady z dziećmi połączone z obserwacją, rysunkiem i testem zdań niedokończonych	143
3.4.3. Wywiad grupowy z dziećmi	149
3.4.4. Wywiady z młodymi dorosłymi.....	150
3.4.5. Wywiady z ekspertami	151
3.5. Przebieg procesu badawczego	152
3.6. Etyczne aspekty badania.....	156
3.6.1. Rola badaczki i badanych	156
3.6.2. Miejsce i sytuacja badania	159
3.6.3. Relacje badaczki z badanymi	161
4. Migracja widziana z perspektywy dzieci polskich imigrantów i młodych dorosłych w Norwegii	167
4.1. Decyzje migracyjne.....	167
4.2. Pierwsze momenty w klasie integracyjnej i norweskiej szkole	175

5. Życie szkolne w ujęciu dzieci polskich imigrantów i młodych dorosłych w Norwegii	187
5.1. Szkolna różnorodność: między spójnością a konfliktem.....	187
5.2. Stereotypy narodowe: <i>polakk</i> vs <i>polsk</i>	191
5.3. Miejsce w grupie klasowej.....	196
5.4. Mobbing	200
6. Tożsamość dzieci polskich imigrantów i młodych dorosłych w Norwegii	211
6.1. W stronę hybrydalności	212
6.2. Znajomość dwóch (lub więcej) języków i dwu-/wielojęzyczność	216
6.2.1. Strategie edukacji dwu-/wielojęzycznej	216
6.2.2. Nauka w polskiej i społecznej szkole: obowiązek, przyjemność, przymus czy heroizm?.....	221
6.2.3. Kompetencje i preferencje językowe: <i>polnorsk</i> , <i>polnorgelsk</i> , <i>norengpolsk</i>	225
6.2.4. Język a autoidentyfikacja.....	232
6.3. Relacje rodzinne, przywiązanie do artefaktów fizycznych, tradycje kulinarne i preferencje żywieniowe.....	240
7. Adaptacja dzieci polskich imigrantów w Norwegii widziana z perspektywy ekspertów	249
7.1. Barnevernet: przyjaciel czy wróg?.....	250
7.2. Dzieci polskich imigrantów w norweskiej szkole	266
7.2.1. Specjalny tryb nauczania jako pierwsza pomoc	266
7.2.2. Między polskim <i>helicopter parenting</i> a norweską swobodą wychowania	279
7.3. Polskie i społeczne szkoły: sposób na osiągnięcie dwu-/wielokulturowości czy strata czasu?.....	291
8. Życie szkolne	297
8.1. Sprawczość i dialog jako droga do adaptacji	297
8.2. Harmonizacja społeczna: praca adaptacyjna i przekładalność perspektyw	300

8.3. Kierunki dalszych działań praktycznych	303
8.3.1. Rekomendacje dla polskich władz	303
8.3.2. Rekomendacje dla norweskich władz	304
8.3.3. Rekomendacje dla norweskich szkół	305
8.3.4. Rekomendacje dla polskich i społecznych szkół w Norwegii	305
8.3.5. Rekomendacje dla polskich rodzin migracyjnych w Norwegii	306
Podsumowanie.....	307
Podziękowania	315
Bibliografia	317
Spis tabel	369
Spis rysunków i wykresów	371